A°. 1826. N°. [illegible]5.

ARNHEMSCHE COURANT.

Dingsdag den 8 Augustus.

WEENEN, den 28. Julij.

Berigten uit Jassy melden: „Op den 10. dezer tegen den avond zijn hier de tweede gevolmagtigden der Porte tot de onderhandelingen te Akkerman, *Hadi-Effendi* en *Ibrahim-Effendi*, aangekomen, vergezeld van twee turksche tolken, *Essar-Effendi* en *Namik-Effendi*, twee secretarissen, *Nedschib-Effendi* en *Mahmed-Nasi-Effendi*, benevens een talrijk gevolg. De hospodar van dit vorstendom heeft, in bijzijn van den Metropolitaan en de Bojaren, dezelve verwelkomd in eene te dien einde voor de stad opgeslagene tent. Na dat de commissarissen der Porte eenige ververschingen hadden genomen, stegen zij in de vorstelijke galarijtuigen, en deden, voorafgegaan van de onderscheidene landelijke en stedelijke ambtenaren, [illegible] en de turksche Beschlis, hunnen plegtigen intogt, naar de voor hen gereed gemaakte woningen. Gedurende hun verblijf beijveren zich de hospodar, zoo wel als de Bojaren, om hunne gasten op de beste wijze te onthalen en genoegen te verschaffen. Gisteren is de Kurban Bairam, door feestelijke plegtigheden en door verlichting der hoofdstraten, gevierd geworden. Alle vreemde consuls en agenten hebben bij de commissarissen der Porte een bezoek afgelegd.

Den 12. dezer, kwam de nieuw benoemde Russische consul, de hofraad *Leslie* met alle tot het consulaat behoorende personen en het archief, dat bij het uitbreken der onlusten in 1821 naar Kischneff was verplaatst, hier aan. Bij zijne aankomst uit de quarantaine van Schulen, op het Moldavische gebied, werd de consul, door den als Mihmandar (commissaris ten geleide) afgevaardigden grens-kapitein der Pruth, ontvangen en herwaarts vergezeld. Den volgenden morgen hadden de gewone begroetingen van zijde der Moldavische regering en der vreemde consuls plaats, bij welke de heer *Leslie* den 14. en 15. zijn tegenbezoek aflegde.

FRANKFORT, den 4. Augustus.

Het dagblad van Hydra, *de Vriend der wet*, behelst het volgende:

„ De kolonel *Fabvier* bezet thans het kleine eiland Poros en oefent zijne 4 bataljons; hij heeft dit eiland verkozen uit hoofde van deszelfs voordeelige ligging, om zich te begeven werwaarts de nood het zal vorderen. Het eiland is bijna in het midden der vier gewigtigste plaatsen gelegen, te weten Napoli, het kasteel van Athene, Acro-Korinthe en het eiland Hydra.

„ *Ibrahim*-pacha tweemaal door *Nicitas* teruggeslagen, heeft zijne magt bijeengetrokken en trekt op Gloukina. *Nicolaas Souliote*, welke de engte dezer plaats verdedigde, heeft hem vier uren in een hardnekkig gevecht tegen gehouden, maar het is den vijand gelukt door te dringen en hij bevindt zich nogmaals tegen over den generaal *Nicetas*. Dit onversaagd opperhoofd heeft hem, niettegenstaande alle zijne pogingen, ditmaal niet kunnen terug drijven, en *Ibrahim* heeft zich naar de forten van Coron en Modon begeven; de andere bevelhebbers der Moreoten waren nog niet aangekomen.

Op bevel van de regerende commissie is een groot gedeelte troepen uit Romelie, onder het bevel van hunne oversten, binnen Peloponnesus getrokken, om den vijand te Claphta te bestrijden; de Moreotische bevelhebbers blijven, door eene schandelijke jaloersheid, in hunne gewone werkeloosheid; eenige kleine kuiperijen, welke er onder de militaire en burgerlijke opperhoofden plaats hebben, moedigen de soldaten aan om straffeloos te deserteren.

Eene onlangs opgerigte regtbank vervolgt met veel ijver de kwaadwilligen en rustverstoorders; verscheiden strafoefeningen hebben er in deze maand plaats gehad; en Griekenland zal van eenige woelgeesten gezuiverd worden.

Van den 5. Augustus.

Volgens berigten uit Konstantinopel, van den 10. Julij, is er in den toestand der hoofdstad geene wezenlijke verandering gekomen; de nieuwe maatregelen der regering worden bij voortduring met ijver doorgezet, en er heerscht daarbij rust. De sultan bezoekt de moskee als gewoonlijk, van Topschi's (nieuwe kanoniers) omringd, en de groot-vizier schijnt het volle vertrouwen der Muhamedanen der hoofdstad te genieten. Uit de naburige provintien luiden de berigten mede gunstig.

Uit Odessa schrijft men van den 18. Julij het volgende: — „De blikken van geheel Rusland zijn naar Ackerman gerigt, waar de onderhandelingen over den vasten voet van vrede tusschen Turkije en Rusland zullen geopend worden. Het is te hopen, dat de divan de vredelievendheid van onze monarchen *Alexander* en *Nicolaas* niet miskennen, maar het edele werk van den vrede tot welzijn der beide landen ernstig bevorderen zal. Europa heeft de onmetelijke offers, welke Rusland sinds jaren voor den vrede heeft gedaan, gewaardeerd; Ruslands staatkunde is nog, gelijk die van alle mogendheden van Europa, daarhenen gerigt, om den staat van rust te behouden.

DORDRECHT, den 4. Augustus.

Gisteren avond, omstreeks 6 ure, is te Almkerk, in het land van Altena, een zware brand uitgebarsten, die, in den tijd van 3 uren, 20 huizen, benevens een aantal schuren en den toren, in de asch gelegd heeft. Deze geweldige brand, die gisteren avond van deze stad waargenomen werd, terwijl men van het zooveel nader gelegene Gorinchem met verrekijkers het instorten van den toren gezien heeft, is door den bliksem veroorzaakt, die in een gebouw, te midden van het dorp staande, is ingeslagen, en hetzelve dadelijk in volle vlam gezet heeft. De schade is onberekenbaar, daar het vlas, zaad en wintergraan meestal reeds binnen gehaald waren en mede eene prooi der vlammen geworden zijn.

ARNHEM, den 7. Augustus.

Een allertreurigst voorval heeft gisteren avond eene algemeene verslagenheid in deze stad veroorzaakt: zeven personen zijn door het omslaan van een bootje op den Rijn verongelukt. — De stoomboot, welke voortaan wekelijks van Rotterdam op Arnhem en terug zal varen, laatstleden Zaturdag voor de eerste maal aankomende, waren een aantal heeren en dames tot eenen pleizier-togt naar Nijmegen tegen den volgenden dag uitnoodigd. Gisteren voormiddag omstreeks half tien ure werd die togt van hier ondernomen, onder het aanheffen van de muzijk der infanterie van ons garnisoen, hetwelk zich aan boord der stoomboot bevond, en ten aanschouwe van eene groote menigte, welke begeerig was om van deze afvaart getuige te zijn. De heer Gouverneur, de heer Kommandant dezer provincie, de hoofd-officieren van het garnisoen, heeren Burgemeester en Wethouderen dezer stad behoorden tot het gezelschap aan boord der stoomboot. 's Namiddags voor vier ure was dezelve reeds van Nijmegen terug, maar voer nu nog verder den Rijn af. Op dezen togt werd het gezelschap tegen over het landgoed Hulkestein, bewoond door mevrouw de douairiere *Joh. Brantsen*, verrast door het lossen van kleine stukken geschut, die voor dit landgoed waren geplaatst. Men ziet mevrouw *Brantsen* van de stoomboot. Drie heeren, te weten de heer kolonel *Kuijk* van de 13. afdeeling infanterie, de heer wethouder *van Rappard* en de heer controleur *Nahuijs*, stappen spoedig in een bootje en laten zich naar den oever brengen, om mevrouw *Brantsen* uit te noodigen, mede aan boord der stoomboot te komen. Zij neemt de uitnoodiging aan, en gaat, vergezeld van de genoemde heeren, met hare beide kinderen, (een zoontje en een dochtertje), benevens eene jonge juffer uit Zutphen, een zoontje van den heer *Dijckmeester* uit Tiel en twee kinderen van den heer burgemeester *Weerts*, (ook een zoontje en een dochtertje) die zich op Hulkestein bevonden, in het bootje, dat van den wal afsteekt, om de stoomboot te naderen. Men heeft dezelve bijna bereikt, het gezelschap aan boord der stoomboot maakt zich gereed om de nieuwe bezoekers te ontvangen; maar — eensklaps verliest het kleine vaartuig het evenwigt, slaat om, en allen die zich in hetzelve bevinden, storten in den stroom. De heer *Nahuijs*, de stuurman van de boot en de jonge heer *Dijckmeester* worden gered. De jonge juffer uit Zutphen grijpt men gelukkig, daar zij tegen de stoomboot aandrijft en zij wordt mede gered; maar dit zijn ook de eenigen, die de stroom teruggeeft. Mevrouw *Brantsen* met hare beide kinderen en die van den heer burgemeester *Weerts*, de heer kolonel *Kuijk*, benevens de heer wethouder *van Rappard*, blijven zijne prooi en geen spoor wordt meer van hen ontdekt. — Men kan zich het jammertooneel aan boord der stoomboot verbeelden, waar ouders hunne kinderen, de vrouw haren man, het kind zijnen vader, de broeder zijne zuster, zich eensklaps voor altijd zagen ontrukt! Algemeen is de deelneming in den rouw over dit ontzettend verlies.

Mengelwerk.

ÉÉN TEGEN ALLEN.

Wanneer wij het tegenwoordige tijdvak opmerkzaam gadeslaan, moet het ons magtig treffen, dat alle Natien het eens zijn omtrent een punt, waar men slechts van éénen kant hardnekkig het tegendeel wil: — *de vrijheid der Grieken.* Waarheen wij het oog wenden, naar landen, door *constitutionele* zoo wel als in die door volstrekte Regenten bestuurd: één gevoel schijnt de Volken in dit opzigt te bezielen. De *Russische* krijgsman, aan eenen willekeurigen Regeringsvorm gewoon, en de *Zwitsersche* Republikein is het eens met den *Brit*, die de Regering der wetten, onder het bestuur van eenen Koning erkent: de een bemint in den *Griek* den geloofsgenoot, de ander den vrijman. *Liberalen* en onbepaalde koningsgezinden vereenigen zich op dat punt, en als *Philhelleen* groet BENJAMIN CONSTANT eenen CHÂTEAUBRIANT als medebroeder. Het anders der vrijheid niet bijzonder gunstige *Pruissische* Hof, geeft hieromtrent een loffelijk voorbeeld, en ook het vrije *Nederland* wil in deze zaak der menschheid niet achter blijven. Alle wenschen, alle verlangen, roepen om hulp voor de verlatene, vervolgde, verkochte, tot den dood gedoemde *Grieken*, tallooze oogen rigten zich daartoe om hulp tot de Monar-

chen, tallooze stemmen roepen hen aan om erbarming voor de beklagenswaardigen, die eene *gezamenlijke dreiging* (laat staan *poging*) van de zijde der Vorsten volledig zou kunnen redden. De Monarchen hebben ook harten, het is onmogelijk dat dit algemeene verlangen der menschen, deze Volksstem, die *hier* gewis eene Godsstem is, hen geheel ongetroffen zou laten. Maar van eenen kant zegt men *Neen!!* en het reeds voor de heiligste zaak uitgetrokkene zwaard wordt weder in de schede gestoken, een oorlog, die tot de zoo bij uitstek zeldzame regtvaardige en noodzakelijke oorlogen zou behooren, wordt gestaakt, en de *Turk* bekomt volkomene vrijheid tot rooven en moorden.

En wie ziet men aan dezen kant? helden die zich door onsterfelijke daden, door het eigene leven te wagen en in alle de gevaren des oorlogs te deelen, regt hebben verworven om dus den algemeenen wensch te weêrstaan? Een ALEXANDER, een CESAR, een KAREL *de Groote*, of zelfs een KAREL V! ô neen! het zijn lieden die in velerlei opzigten overeenkomen FILIPS *den tweeden*; die ook slechts in 't kabinet weten te werken, die als een booze *Demon* raadgevingen of bevelen naar alle Hoven afzenden, die zich door eene verfoeijelijke Staatkunde, welke zij onder den mantel der heiligheid, der Godsdienstigheid, van de rust en den vrede der Volken, en hunne bewaring tegen nieuwigheden, hebben weten te bedekken en aan de Vorsten smakelijk te maken, door slangenlist en misbruik der hoogste namen, zulk eene magt hebben verworven. Het zijn geen Monarchen, het zijn Ministers, die *Europa's* Vorsten hebben weten te betooveren en in het net te lokken, door hen wantrouwen tegen hunne Volken in te boezemen, deze als eenen hoop woelgeesten voor te stellen en de Vorsten zelve als te verheven, om aan die Volken eenige vergunningen toe te staan, die aldus *Spanje* ten diepste hebben ongelukkig gemaakt en van deszelfs edelste burgers beroofd; *Italie* in slavernij gedompeld, en nu het arme *Griekenland* als het derde vreesselijke brandoffer voor zich willen ontsteken. En dit ziet *Europa!* en het blijft geduldig! Men ziet het, en er wordt niet één verzoekschrift ingezonden, niet ééne poging gedaan op het harte van de Monarchen, om deze vreesselijke menschen te verwijderen? *Rusland* laat zich door deze staatsdienaars in de regtmatigste eischen weerhouden, ten spijt van den verklaarden volkswil, *Frankrijk* blindelings geleiden; zelfs *Engeland* werkt met hen mede, door den *Russischen* Keizer met den *Turk* te bevredigen!

Wij zullen dit onbegrijpelijke verschijnsel thans niet verder onderzoeken. Eerbied voor gekroonde hoofden en bestaande regeringen sluit ons den mond; maar wij kunnen niet voorbij, het laatste feit van deze menschen, dat de algemeene verfoeijing niet alleen, maar ook de regtmatige vrees onzer tijdgenooten moet opwekken, te kenschetsen. Zij hebben, niet te vrede met de *Grieken* te willen doen vallen, ook hunne boezemvrienden (de *Turken*, omdat de Sultan, de meest onbepaalde Despoot is) als uit den doodslaap, waarin zij sedert twee eeuwen verkwijnden, weder opgewekt, en *willen Europa nog eens voor hen doen beven.* De *[illegible]* laten zij (want dat de jongste gebeurtenissen te *Konstantinopel* hun werk zij, beseft de geheele wereld), deze dus laten zij *in massa* vermoorden, gelijk men eene boschachtige streek afbrandt; *om daaruit eene geheel nieuwe organisatie voor het Turksche Rijk te doen geboren worden, die hetzelve met verjongde kracht moet doen opstaan, en vooral tot Oostenrijks gevaarlijksten nabuur maken.* Hierom alleen had de bewerker hiervan als misdadiger van gekwetste Majesteit, de doodstraf verdiend, die hem een Vorst, wiens vertrouwen hij zoo schandelijk misbruikte, behoorde te doen ondergaan. Want indien de *Turken*, eer een menschen leeftijd voorbij gaat (hetgeen thans geheel niet onmogelijk is) weder hunne tenten voor *Weenen* opslaan, zoo is zulks zijn werk. Om veel minder oorzaken werden GÖRTZ en GYLLENBORG met den dood gestraft! Maar het einde der loopbaan is ook nog niet bereikt. Welligt zal eenmaal aan de stem der menschelijkheid, der regtvaardigheid en der volken gehoor gegeven, en de misdadiger, die voorts zijn leven vol wroegingen, moge behouden, tot eene verwijdering gedoemd worden, die voorgelicht *Europa* eene stof tot juichen zou opleveren.

BOEKBEOORDEELINGEN.

Wanneer een schrijver over eenig wetenschappelijk onderwerp, of over staatsaangelegenheden van algemeen belang, voor het publiek treedt, met dwalingen in zijne redenering, of met eene verkeerde, dan wel gebrekkige, vermelding van daadzaken; is het eene hoofdtaak dergenen die zich *ex professo* toeleggen op het aankondigen en beoordeelen van hetgeen de drukpers nieuws oplevert, om zulke dwalingen aan te duiden, en vooral daadzaken in derzelver waar gezigtpunt te brengen en te herstellen.

Die taak wordt, dunkt mij, bijzonder in de maandschriften onzer Duitsche en Engelsche buren, meest zorgvuldig en op eene loffelijke wijze volbragt.

In een werk van een schrijver, die bereids eenen naam verworven heeft, of in een verdienstelijk boek, hetwelk met een onbekenden, ja zelfs zonder eenigen naam des auteurs, in het licht verschijnt, zullen zij prijzen wat prijzenswaard is, verdienden lof met eene niet karige hand toezwaaijen, maar op hetzelfde oogenblik toch aanmerken, waar en hoe de verdienstelijke schrijver gedwaald heeft, dan wel onnaauwkeurig is onderrigt geweest. Zulk eene *recensie* heeft dan ook het dubbel voordeel, dat zij en het nieuwe werk meer algemeen naar verdiensten bekend maakt, en dat zij reeds eer de dwalingen, welke er uit zouden kunnen geboren of versterkt worden, alom zich verspreiden, dezelve afbakent en onschadelijk doet worden (*).

(*) Kan deze lofspraak op de Duitsche en Engelsche tijdschriften zoo onbepaald aangenomen worden? Zou in de recensien, welke zij bevatten, nooit iets menschelijks gevonden worden? Wie kent al de boeken, die daarin beoordeeld worden?

REDACTIE.

Het is mij dikwijls voorgekomen, dat dit zelfde niet gezegd kan worden van eenige onzer vaderlandsche boekbeoordeelingen. Daar is veeltijds alles lof of alles afkeuring, en slechts al te dikwijls is de *beoordeeling* niet anders, dan eene vermelding van de hoofdstukken van het boek, met eenige dan eens wat ruimer, dan eens wat meer beperkte uitgalming van des schrijvers verdienste, meest in zulke algemeene bewoordingen, dat de persoon des auteurs en zijne verdiensten als mensch of burger schier onafscheidelijk worden van zijne hoedanigheid als schrijver, zoo dat het moeijelijk, zoo niet onmogelijk wordt, op te treden tegen het gevoelen van den Recensent, zonder den schijn op zich te laden van ook persoonlijk tegen den schrijver en zijnen arbeid te zijn ingenomen.

Ik heb wel eens gedacht, dat de zwakke zijde van zulke recensien daaraan is toe te schrijven, dat de arbeid bij ons niet, zoo als in andere landen, voornamelijk in *Engeland*, tusschen meer verschillende handen is verdeeld, waardoor ieder Recensent, bepaald blijvende binnen de grenzen van dat vak, hetwelk hij bij uitsluiting behandelt, beter dan iemand anders in de gelegenheid is om bekend te zijn en te blijven met *alles*, wat in zulk een vak gezegd, gedaan en geschreven wordt, in een woord, dat de grootere volmaking, welke door afscheiding en verdeeling van werkzaamheden in het *werktuigelijke* wordt bereikt, daar te lande ook in dezen wetenschappelijken arbeid op dezelfde wijze wordt te weeg gebragt.

Deze opmerking werd bij mij dezer dagen verlevendigd, toen ik de *vaderlandsche letteroefeningen* voor Junij 1826 doorbladerende, op de Recensie viel (p. 296 voorkomende) der vertaling van het werk van den Heer CRAWFURD, *de Indische Archipel* enz.

De ongenoemde vertaler wordt, (en allezins billijk) geprezen voor de moeite, welke hij op zich heeft genomen, om dit belangrijk werk aan Hollandsche lezers bekend te maken.

Hij wordt ons tevens voorgesteld als een kundig man, *grondig onderrigt omtrent de Indische belangen*; maar (zonder nu voor het oogenblik te willen treden in het opzettelijk onderzoek, hoe ver deze qualificatie verdiend is) kan ik op het eenvoudig gezegde van den Recensent in dien lof niet gaaf toestemmen, en dat wel in de eerste plaats, omdat ik in den schrijver van deze Recensie den betoogden [illegible] niet erken van des vertalers *grondige kennis omtrent de Indische zaken*, indien zulks tevens zal beteekenen *grondige kennis van Indische zaken*. Immers heb ik in de Recensie bewijzen aangetroffen, welke met zoodanige kennis te eenemaal strijden, en welke het mij belangrijk genoeg is voorgekomen, mede te deelen, al ware het slechts om dezen en genen bedacht te maken, dat de oordeelvellingen van onze Recensenten niet altijd godspraken zijn, en dat er van hunne vonnissen niet zelden in *appel* zoude kunnen worden gegaan, al geschiedt het ook niet.

Om te staven dat de Recensent *niet grondig onderrigt is* omtrent hetgeen er in *Indie* omgaat, en bij gevolg, naar mijn gevoelen, om die kennis in een ander te beoordeelen, zal ik alleen aanvoeren, dat de heer CRAWFURD, schrijver van het werk *the Indian Archipelago*, en in 1822 (meen ik) van wege den gouv. gen. van *Britsch Indie* belast geweest met eene zending naar *Siam*, *niet* (zoo als op pag. 297 gezegd wordt), » kort na het volkomen mislukken dier zending is overleden," maar sedert jaar en dag resident is van *Sinkapoer*, waar ter plaatse hij zich nog bevond in het laatst van 1825, zijnde toen tijdelijk opgeroepen naar *Bengale*, om op nieuw in eene speciale zending te worden gebezigd.

Zoo ooit is dus hier het geval van te zeggen:

» *Les gens que vous tuez se portent à merveille.*"

En ofschoon het al of niet overlijden van den schrijver van het meergem. werk, op zich zelf als eene zaak van weinig beteekenis mag worden beschouwd, is het echter, mijns inziens, eene omstandigheid die niet onbekend mogt zijn, aan iemand die zich ook maar voor oppervlakkig onderrigt uitgeeft, omtrent *onze* Indische Bezittingen, met welke het nu *Britsche Sinkapoer* helaas! slechts al te zeer in betrekking staat, zoodanig dat het aanwezen van een man als de heer CRAWFURD, in de hoedanigheid van Resident op die plaats, niet onopgemerkt mag gebleven zijn, bij iemand die zich ook maar door de nieuwspapieren eenigzins bekend houdt met hetgeen op *Java* en in de nabijheid van dat eiland voorvalt.

Eene aanmerking echter van meer belang is die, welke ik te maken heb op hetgeen pag 302, door den Recensent gezegd wordt: » de vertaler (zoo luidt het daar), die omtrent de Oost-Indische zaken zoo goed onderrigt is, dat hij reeds in 1824 (wanneer het tweede deel van dit werk uitkwam) het verschrikkelijke *te kort* van 20 millioen in weinige jaren aankondigde, 't welk eerst in 1825 openlijk bekend gemaakt is (zie voorr. bl. XXIV) enz.

Niet in het bezit zijnde der onderwerpelijke vertaling, en het boek uit het origineel kennende, heb ik eerst na het lezen der recensie het Hollandsche werk gezocht, om te zien hoedanig dan toch de vertaler in zijne voorrede bl. XXIV, » reeds in 1824 een te kort van 20 millioenen » had aangekondigd, hetwelk eerst in 1825 openbaar gemaakt is."

Maar hoe groot was niet mijne verwondering, toen ik in die voorrede bl. XXIV in stede van eene stellige aankondiging van zoodanig te kort, slechts deze woorden vond in antwoord op de vraag: welke de gevolgen zijn geweest van het in N. Ind. ingevoerde stelsel van bestuur? » de financiele staat van Java moge het bewijzen, die *gezegd wordt* twintig milioenen ten achteren geraakt te zijn, behalve het papieren geld dat in omloop is gebragt enz."

Wel verre dus dat de vertaler dit voorgewende te kort zoude hebben *aangekondigd*, beroept hij zich slechts op een *men zegt*, en het besluit hetwelk de Recensent uit die *aankondiging*, ten voordeele van des vertalers kennis van Indische Zaken trekt, gaat dus dubbeld mank: in de eerste plaats omdat de eer der aankondiging, zoo als blijkt, niet aan

den vertaler toekomt, (*) en wel hoofdzakelijk in de tweede plaats, omdat het bestaan van zulk een te kort, op dat tijdstip, onwaar is, ten minste voor onwaar mag gehouden worden, zoolang niet zal zijn wederlegd de zakelijke logenstraffing van zulk een *deficit*, te vinden in een werkje in het afgeloopen jaar in het licht verschenen onder den titel van: » De ernstige beschouwing van de mogelijke gevolgen der Nederl. Han- » del-Maatschappij in eenen brief van *** aan zijnen correspondent te *Antwerpen*, wederlegd voor zoo veel aangaat de aantijgingen daarin voorkomende, tegen het Oost-Indisch bestuur. *Leeuwarden* bij G. T. N. SURINGAR 1825." (†).

Een der zake kundig en onpartijdig boekbeoordeelaar behoorde, mijns inziens, dan ook zulk een gewaagd en in allen geval ongestaafd gezegde niet op te nemen, zonder in eenig onderzoek te treden over deszelfs waarde, of ten minste niet zonder tevens gewag te maken van hetgeen over een zoo gewigtig onderwerp van eene andere zijde is aangevoerd; anders toch zullen velen met mij, dit bewijs van des vertalers kennis van Indische zaken verwerpen, en hetzelve omgekeerd tegen des Recensents stelling bezigen, ten betooge dat de vertaler, zoo wel als de Recensent, in dit opzigt, niet grondig is onderrigt geweest, of heeft willen zijn.

Eindelijk had men van eenen Recensent van een zoo gewigtig werk, als het onderhavige, mogen verwachten, dat hij, in stede van als het ware, door zijne *censoriale* waardigheid, den blaam te versterken, welken de vertaler op het Indisch bestuur poogt te werpen, ter zake van een koninklijk besluit, waarbij aan de eigenaren van het land *Soeka Boemi*, eene verhooging van den prijs der te leveren koffij was toegestaan, — eenig licht zoude hebben gezocht omtrent de ware oorzaak van zulk een gewis zeer ongewone en hoogst gewigtige daad der Indische Regering, en dat hij zoude hebben geaarseld, in eene zoo teedere questie blootelijk af te gaan op het verhaal van eene der partijen, en dat wel juist van de eenige welke daarbij persoonlijk en geldelijk belang kon hebben.

Het is te hopen, dat te een of anderen tijde de gansche toedragt dezer zaak opzettelijk voor het oog van het publiek zal worden ontvouwd. Al voelde ik mij daartoe ook al in staat en genegen, zulks zou het bestek van dit geschrift gewis overschrijden. Ik wil dus hier niet betoogen hoe vuilaardig en belagchelijk tevens de zinsnede is (pag. 302). » Steunende op de verwijdering, hebben zij het den heer DE WILDE zoo benaauwd gemaakt, dat hij zijne bloeijende koffijplantaadjen heeft moeten verkoopen," maar slechts opmerken, dat er juist voor een Recensent, en voor een ieder die niet ten volle met de omstandigheden bekend was, twee redenen bestonden, om het in dezen te vellen oordeel met dubbele omzigtigheid te wikken en te wegen.

Namelijk 1°. dat de schorsing van het koninklijk besluit, zoodra die hier te lande officieel bekend was geworden, niet op staanden voet, met al de verontwaardiging, welke zulk eene daad, indien zij vermetel ware gedaan, zoude verdienen, door Z. M. is gestraft, in degenen die zich dezelve veroorloofd hebben, — en 2°. dat de ambtenaar, wien het hier hoofdzakelijk geldt, sedert een reeks van jaren in de hoogste staatsbetrekkingen bekend is geworden, als een man warsch van eigendunkelijk gezag, en die steeds ver is geweest van al wat slechts zweemt naar eene gewetenlooze verwaarlozing van de bevelen zijns meesters.

De vooronderstelling alleen, dat in dezen te onregt en zonder genoegzame oorzaak, door de Indische Regering zoude zijn gehandeld, is dan ook, naar mijne wijze van zien, *ex post facto* honend geworden voor den Koning, die door eigen oogen ziende, alleen bevoegd en in staat is geweest om te beslissen of Hoogstdeszelfs stedehouder in het onderhavige geval zich getrouwer dienaar zoude hebben betoond, door de letter zijner bevelen op te volgen, dan, door het uitstellen van eenen maatregel, dien hij, op de plaats zelve aanwezig zijnde, voor verderfelijk hield, de hoogste verantwoordelijkheid op zich te laden, eeniglijk in het belang van den Staat zich bloot te geven aan het gevaar der afkeuring en ongenade van zijnen Koninklijken Meester? Zoude daar tegen immer de goedkeuring, de lof en prijs van de land-eigenaren van *Soeka Boemie*, of van den vertaler van CRAWFURD of van den Recensent, in aanmerking hebben kunnen komen, of in eenigen deele opwegen?

Dit pleit is dan ook, Gode zij dank, reeds lang uitmaakt. Hoe? behoeft wel niet herinnerd te worden.

Daar mijne redenering hoofdzakelijk doelt op de Recensie en niet op het werk van den heer CRAWFURD, aan hetwelk ik in het algemeen gaarne de verdiende hulde doe, zal ik mij met geene beoordeeling van het werk zelf in deszelfs bijzonderheden inlaten.

Wat de vertaling aangaat, het is te hopen, dat vermits het schijnt dat hier te lande niemand der genen, die men zoude zeggen, het best overtuigd en onderrigt te moeten zijn van het lasterlijke, hetwelk in de verschillende voorreden (het eigenlijke regtstreeksche werk des vertalers) aangevoerd wordt tegen het Indische bestuur, zich de zaak aantrekt of het de moeite waard acht de verkeerde redeneringen, de onbewezene en geheel hersenschimmige beschuldigingen daarin alom voorkomende op te halen en te weerleggen, in *Indie* zelf deze of gene ambtenaar zich zal verledigen tot zulk eenen arbeid. De klem, waarmede in de reeds aangehaalde Brochure: (De nadelige gevolgen — wederlegd enz. *Leeuward.* bij SURINGAR 1825.) blijkens de inleiding te *Batavia* opgesteld, de vroegere naamloze aantijgingen tegen de Indische regering zijn wederlegd, en de duidelijke wijze, waarop daar de hier te lande vaak zoo kwalijk uiteengezette omstandigheden der Indische huishouding zijn ontvouwd, geven mij bij voorraad de overtuiging, dat alsdan over de verdiensten van CRAWFURD's vertaler, waar hij als *schrijver* optreedt over de Indische Zaken, door het publiek een geheel ander oordeel zal geveld worden, dan dat van den Recensent.

Bij de klagt van den Recensent ten aanzien van den stijl en schrijftrant des vertalers, welke gemakkelijk met de aanhaling van eenige *geheel onverstaanbare zinsneden* zoude kunnen versterkt worden, wil ik alleen dit voegen, dat het boek voor allen, die in *Indie* geweest zijn, of zich derwaarts verlangen te begeven, een groot ongerijf heeft, in de letterlijke navolging der Engelsche spelling van de Maleische woorden, bijzonder van de namen van personen en plaatsen. Die toch geen Engelsch leest, en voor de zulken is de vertaling (want de anderen zullen waarschijnlijk het origineel verkiezen) zal bezwaarlijk, in deze voor het Hollandsche oog en oor barbaarsche spelling, de woorden herkennen welke in *Indie* onder de Hollanders dagelijks gebezigd en gehoord worden.

De Engelsche gebruiken in hunne spelling van het Maleisch altijd *u* voor de klank die wij met *oe* uitdrukken, en stellen de *e* voor onze *i* of *ie* voorts de *ch* waar wij *tj* uitspreken, wanneer dus de Engelschman schrijft: *Surabaya*, *Kedu*, *baju*, *bulan*, *peker*, *suruh*, *gantch*, *manku bumi champaka*; schrijft en spreekt de Hollander *Soerabaija*, *Kedoe*, *badjoe*, *boelang*, *piekier*, *soeroe*, *gantie*, *mankoe boemie*, *tjampaka* enz.

Indien deze laatste spelling in de vertaling gevolgd ware, zoude zulks dan ook, dunkt mij, voor den Hollandschen lezer verkieslijker en prettiger geweest zijn. — Wie toch zal ligtelijk op de gedachte komen, dat *piches* in een Hollandsch boek het woord moet uitdrukken van *pitjes*. (Eene kleine koperen munt, die voormaals in sommige gedeelten van *Java* in omloop was, en nog in dit oogenblik op *Baly* gebezigd wordt.)

Het zou eindelijk ook wenschelijk zijn, te weten wat in de kaart van den *Indischen Archipel* (gevoegd bij het II. deel) de verschillende kleuren beteekenen, waarmede de eilanden omhaald zijn. Aanvankelijk had ik gedacht, dat al wat met *rood* omtrokken was, Nederlandsche of Europische bezitting moest aanduiden, dat de *gele* kleur daarentegen aanwees de landen aan *tributaire* vorsten onderworpen, en de met *blaauw* omhaalde eilanden, de zoodanige beteekenden, welke geheel onafhankelijk van eenig Europisch gouvernement zijn: — Maar deze gissing vervalt bij den eersten meer naauwkeurigen opslag des oogs, want ten oosten van *Java* vind ik *Baly* en *Lombok* met *rood* geverwd, het dadelijk daarnaast liggende *Sumbawa* en verder oostelijke *Timor* gansch *geel*, terwijl *Bima* op het eerstgenoemde en *Coepang*, op het tweede eiland, onmiddelijke bezittingen der Nederlandsche kroon zijn. De groote Moluksche eilanden zijn, even als *Nieuw Guinea* en de *Papoes Eilanden* in het *blaauw*, *Ambon*, *Banda*, *Ternate* zijn in het geheel niet gekleurd. Daartegen is het schier-eiland van *Malakka* tot boven *Potani* en *Queda* geheel rood geverwd, en in het speciaal kaartje van *Java* is de eene helft tot *Cheribon blaauw*, de wederhelft te eenemaal *geel*, en het daarbij liggende *Madura*, *rood*.

Die afteekening op deze wijze onverstaanbaar zijnde, geloof ik dat het voor elken bezitter van het boek [illegible] te weten, wat met de verschillende kleuren bedoeld wordt. — Zonder bedoeling toch laat het zich niet vooronderstellen dat daarbij te werk zoude zijn gegaan.

G.

Hoogste stand van den Thermometer te *Arnhem*:

Zaturdag	5. Aug.,	74°	Fahrenheit.
Zondag	6. —	75°	—
Maandag	7. —	77°	—

ARNHEM, den 8. Augustus.

Het water is hoog in den *Rijn* aan de Paal:

Den 7. Aug. 2 El 0 Palm 0 Duim; gewassen 0 D. gevallen 5 D.
Den 8. dito 1 El 9 Palm 0 Duim; gewassen 0 D. gevallen 10 D.

Den 3. Augustus 1826, overleed te *Arnhem*, na eene langdurige ongesteldheid en bijkomend toeval, *PHILIP HOLSBOER*, tot groote droefheid van zijne nagelatene Kinderen en betrekkingen.

N. B. *De Affaire zal door den oudsten Zoon, onder dezelfde firma, worden voortgezet.*

---

§ § § De ONTVANGER VAN DE DOMEINEN, te *Tiel*, zal op Woensdag den 6. September 1826, des namiddags ten 3 ure, in de Gemeente van *Beusichem*, in het Logement *de Zwaan*, bewoond bij *W. VAN WINSSEN*, publiek en aan den genoegbiedenden, voor den tijd van twaalf jaren, aanvang nemende met primo Mei 1827, verpachten:

Het domaniaal LEKVEER, met aangelegen HUIZINGE, MOESTUIN, STALLINGEN, enz. gelegen te *Beusichem*, benevens de VISSCHERY, in de Rivier de *Leck*, zoo als dezelve van ouds aan het Domein heeft toebehoord.

De conditien dezer verpachting zullen veertien dagen te voren, zoo aan het Kantoor der Domeinen te *Tiel*, als in het Logement *de Zwaan* voormeld, voor een ieder ter lezing liggen.

De Ontvanger voornoemd,
H. M. VAN ERMEL.

(*) Ten zij deze Vertaler tevens zij de heer *** schrijver van den *brief aan een Antwerpschen Correspondent, over de mogelijke gevolgen der Nederlandsche Handel-Maatschappij* enz. Hetgeen de Recensent welligt *weet* maar mij niet bekend is.

(†) Uit de stukken bij de vergadering der Staten-Generaal ingekomen, bij gelegenheid der wet voor de leening van 20 millioenen, *ter voorziening in de behoefte der Overzeesche Bezittingen*, kan ik niet zien dat ergens gezegd wordt, dat het O. I. Bestuur een deficit van 20 millioen zoude hebben gemaakt.

AANBESTEDING.

KERKVOOGDEN der HERVORMDE GEMEENTE van BEMMEL en RESSEN, Provincie Gelderland, zullen, daartoe geautoriseerd, op Woensdag den 16. Augustus 1826, des namiddags ten twee ure, ten huize van JAN TEN HIETBRINK te Bemmel, onder nadere approbatie van het Provinciaal Kollegie van Toezigt op de Kerkelijke administratien, publiek aan den minstaannemenden Aanbesteden:

Het AFBREKEN van het OUDE en het OPBOUWEN van een geheel NIEUW PASTORIE-HUIS te Bemmel, met de LEVERANTIE van alle de daartoe benoodigde MATERIALEN en GEREEDSCHAPPEN, in een perceel.

Waarvan het Bestek en Teekening dagelijks (except Zondags) van heden af ter lezing en visie liggen, ten huize voormeld; alwaar mede nadere onderrigting is te bekomen.

Bemmel, den 1. Augustus 1826.

Kerkvoogden voornoemd,
TEN HIETBRINK,
Lid en Secretaris.

§ § § ALLE EIGENAARS VAN GRAVEN, KELDERS, STOELEN en BANKEN, in de Kerk van Velp, werden bij dezen door Heeren Kerkvoogden opgeroepen, om hunne bewijzen van EIGENDOM, voor of op den 1. September 1826, te vertoonen en op hunne namen te doen overschrijven, ten huize van T. HULSTYN, administrerend Kerkvoogd, welke gedurende dien tijd, alle Maandagen des voormiddags van 9 tot 12 uren, daartoe ten zijnen huize zal vaceren; zullende alle Graven, Kelders, Stoelen en Banken, waarvan geen genoegzaam bewijs van eigendom wordt vertoond, voor heerloos ten behoeve der Kerk vervallen zijn.

Velp, den 16. April 1826.

Kerkvoogden voornoemd,
D. G. A. VAN HASSELT,
President.
ARRIENS,
Lid en Secretaris.

IN NAAM DES KONINGS.

GEREGTELIJKE VERKOOPING,

Ter Rolle der Uitwinningen van de Regtbank van Eersten Aanleg, zitting houdende te Tiel,

VAN

DE NAVOLGENDE ONROERENDE GOEDEREN, Als:

1. Een HUIS met daarbij liggend HOFLAND, groot circa 43 Nederlandsche Roeden, aan de Markt gelegen en door DERK TEUNISSEN bewoond wordende.

2. Eene HOFSTEDE, Jacob Roelofs Hofstede genaamd, bestaande a. uit een HUIS, bewoond door de Wed. HERMEN HOOIJMAN, naast het vorige perceel, aan den voet van den Dijk gelegen, b. een aan het laatstgemeld Gebouw staande SMIDS-HUISJE met POMP, c. een HOFJE zonder Vruchtboomen, alles omgaald, N. de Markt en de Opweg van den Dijk, O. en Z. den Dijk en W. de Sloot van de Heer MARKES.

3. Een stuk BOUWLAND, in den Steenbergschen Tiend gelegen, het Zoerland genaamd, groot ongeveer 4 Bunders, omgaald O. de Weduwe WEO, N. de Erven HENDRIK SAM, W. de Weduwe ANDRIES HEESEN en Z. de Gemeene Straat.

4. Eene HOFSTEDE, bewoond door ADRIAAN HEIJSEN, Geeliks Hofstede genaamd, bij het Galgendaal aan den Dijk gelegen, bestaande in HUIS, BAKHUIS, BOOMGAARD, HOF en BOUWLAND.

Alle de voorzegde Goederen zijn gelegen te Gent, Kanton Bemmel, voorheen Arrondissement Tiel, thans Kwartier Nijmegen.

De voorzegde vier Perceelen zijn in beslag genomen ten laste van DERK TEUNISSEN voormeld, Landbouwer, en zijne Huisvrouw ALETTA VAN SWELM, wonende te Gent.

Ten verzoeke van 1. JOHANNES SCHELKES, Bakker wonende te Nijmegen, 2. SOPHIA ANTONETTA SCHELKES, zonder beroep aldaar, 3. JEAN PHILIP LOUIS AUGUSTE VALENTINO, Kleermaker en JOHANNA SCHELKES, Ehelieden te Nijmegen, 4. BERNARDUS JOHANNES SCHELKES, Opperwachtmeester bij de Kuirassiers in garnizoen te Zutphen, 5. WILLEM FREDERIK SCHELKES, Grutter, wonende te Nijmegen, 6. PITRONELLA HENDRIKA JOHANNA SCHELKES, zonder beroep aldaar, 7. HENDRIKA JOHANNA PETERS VAN DRIEL, Wed. van Willem den Grutter ANTONIJ SCHELKES, mede te Nijmegen woonachtig; deze laatste als Moeder en Voogdesse over hare vier nog minderjarige Kinderen, in echt bij wijlen haren man ANTONIJ SCHELKES verwekt, met namen HENDRIK DIRK, ANTONIJ PETRUS VAN DRIEL, MECHELINA JACOMINA en GERHARDUS JOHANNES SCHELKES, alle te zamen als Erfgenamen van wijlen den Heer MICHIEL SCHELKES, gewoond hebbende en overleden te Lendt, voor wien de Heer en Mr. W. DE MAN, te Tiel, als Procureur zal occuperen.

Zulks bij Proces-Verbaal van den 8. Mei 1824, geregistreerd te Elst den 12 Mei daarna, overgeschreven ten Kantore van Hijpotheken te Nijmegen den 17. April 1826, en ter Griffie van de Regtbank van Eersten Aanleg, zitting houdende te Tiel den 1. Mei daarna en waarvan op den melden 8. Mei 1824 afschrift is overgegeven aan de Heeren M. MERKES, Assessor van de Gemeente Gent, en W. VAN EWYK, Griffier van het Vredegeregt te Bemmel.

De drie lezingen der memorie van lasten zijn, ingevolge de Wet, van veertien tot veertien dagen geschied.

Het eerste perceel is gesteld op den prijs van honderd guldens ƒ 100.
Het tweede perceel is gesteld op den prijs van vijftig guldens „ 50.
Het derde perceel is gesteld op den prijs van vijftig guldens „ 50.
Het vierde perceel op den prijs van honderd guldens . . „ 100.

De provisionele toewijzing zal geschieden ter rolle van de voormelde Regtbank te Tiel, op Maandag den een en twintigsten Augustus achttien honderd zes en twintig, des morgens ten elf uren.

Hetgeen Certificeert,
W. DE MAN,
Procureur.

§ § § A. B. JACOBSON, Notaris te Lunteren, zal in het Posthuis aldaar, in het openbaar, ingevolge de Wet van den 12. Junij 1826, Verkoopen:

1. Een HUIS, HOF, met verdere GETIMMERTEN, benevens 3 bunders, 31 roeden BOUW-, WEIDE-, DRIEST- en TURFLANDEN.

2. Een HUIS, HOF, met verdere GETIMMERTEN, en 14 bunders, 64 roeden BOUW-, WEIDE-, DRIEST- en TURFLANDEN.

3. Een hoek BOUWLAND, het Eikelenstuk, groot 1 bunder.

4. Een WEIDELAND, de Sluit, groot 2 bunders, 11 roeden; alles gelegen in de Kleine Veen, onder Lunteren.

5. Een HUIS, de Groote Goor, HOF, twee BERGEN, VARKENSCHOT, SCHUUR en SCHAAPSHOK, en 31 bunders, 12 roeden en 34 ellen BOUW-, WEIDE-, HOOI- en DRIESTLANDEN, en verder bijbehoorende TURFVEENEN.

6. Een BAGGERVELD, het Lage Gut, groot 1 bunder en 39 roeden.

Alles gelegen onder Lunteren en Ede.

7. Een WEIDELAND, in het Malinderbroek, onder Ede, groot 63 roeden en 85 ellen.

8. Een WEIDELAND, in het Nijland, onder Wageningen, groot 42 roeden en 57 ellen.

En ongeveer 200 stuks EIKEN-, YPEREN- en PEPPELENBOOMEN, staande op genoemde Erven.

De inzet zal plaats hebben op Woensdag den 16. dezer, des voormiddags te 10 uren, en de toeslag 14 dagen daarna, ter zelver uur. — Iemand nader onderrigt begeerende, vervoege zich bij gemelden Notaris, ten wiens Kantore acht dagen voor den inzet, de voorwaarden van verkoop voor een ieder ter lezing liggen.

§ § § Mrs. H. B. VAN DAALEN en D. BEEK, Notarissen te Wageningen, zullen, namens hunne principalen, op Woensdag en Donderdag den 16. en 17. Augustus 1826, telkens des voormiddags ten negen ure, ten huize van D. VAN SETTEN, aan de Hoogstraat te Wageningen, erfhuiswijze, tegen contante betaling verkoopen:

Eene aanzienlijke partij KOPER-, TIN-, BLIK- en YZERWERK en verdere GOEDEREN tot den KOPER- en BLIKWINKEL behoorende, welke geheel zal worden uitverkocht; voorts TOONBANKEN, KASTEN, BLAASBALG, WERK- en DRAAIBANK en verdere GEREEDSCHAPPEN, alsmede allerlei MEUBELEN, HUISGERADEN en INBOEDEL.

§ § § De vroeger geannonceerde Verkooping van het uitmuntend KABINET SCHILDERYEN, TEEKENINGEN en PRENTEN, bijeenverzameld en nagelaten door wijlen den Heer Mr. H. J. BOURICIUS, zal alnu bepaaldelijk plaats hebben te Arnhem, op Maandag den 18. September en volgende dagen. — De Catalogus dezer Verzameling is gratis te bekomen in de Boekwinkels van C. A. Thieme te Arnhem, H. C. A. Thieme te Zutphen, J. F. Thieme te Nijmegen, C. Campagne Jr. te Tiel, M. Schooneveld en Zoon te Amsterdam, J. van Baalen te Rotterdam, A. J. van Weelden te 's Gravenhage, C. C. van der Hoek te Leijden, J. Kluit Jr. te Brielle, J. G. van Terveen te Utrecht, Blussé en van Braam te Dordrecht, S. van Bentham te Middelburg, G. Brouwer te Deventer, D. van Stegeren te Zwolle, H. Palier en Zoon te 's Hertogenbosch, F. P. Stark te Breda, Brest van Kempen te Brussel, Ancelle te Antwerpen, Mahne te Gend, J. Oomkens te Groningen, en voorts bij de Heeren Makelaars en Kunstkoopers te Amsterdam; — kunnende dezelve daarenboven, mits met gefrankeerde brieven, aangevraagd worden ter Boek- en Courant-Drukkerij van C. A. Thieme te Arnhem.

† † † Er wordt gevraagd in de Provincie Utrecht, bij nog zeer jonge Kinderen, eene KINDERMEID, van de Protestantsche Godsdienst, liefst van middelbare jaren, goed kunnende Wollenaaijen en met de Wasch omgaan, tegen een aanzienlijk salaris, aan de bekwaamheden geëvenredigd. — Adres met gefrankeerde Brieven, onder letter B., bij den Boekdrukker C. A. THIEME, te Arnhem.

† † † In de omstreken van Zutphen, op eene plaats aan den Yssel, wordt gevraagd een MEESTERKNECHT voor eenen nieuw op te rigten STEENOVEN, die bekwaam is om het beheer van al het werk op zich te nemen. Nadere voorwaarden te bevragen bij den Mr. Timmerman O S S E-W E IJ E R, in de lange Hofstraat te Zutphen.

† † † De STATISTIEKE BESCHRYVING van GELDERLAND, uitgegeven door de Commissie van Landbouw in dat Gewest, zal omstreeks het midden dezer maand Augustus bij den Boekverkooper P. NYHOFF, te Arnhem, verkrijgbaar zijn.

BERIGT.

Met voorkennis en onder approbatie van Zijne Excellentie, den Heer Gouverneur der Provincie Gelderland, is bij den Boekhandelaar C. A. THIEME te Arnhem gedrukt eene

VERZAMELING van REGLEMENTEN VOOR DE PROVINCIE GELDERLAND, Bevattende:

1. Reglement omtrent de zamenstelling der Staten van de Provincie.
2. Reglement voor de Stedelijke Besturen.
3. Reglement op het Bestuur ten Platten Lande.
4. Instructie voor de Gemeente-Ontvangers ten Platten Lande.
5. Reglement op het beheer en onderhoud der Buurtwegen.

Voorts houdt deze Verzameling in een Alphabetisch Register op alle der bovengenoemde Reglementen; waardoor dit boekje van de hoogste nuttigheid wordt voor de Heeren Leden der Provinciale Staten, Heeren Burgemeesters, Wethouders, Assessoren, Gemeente-Raden, Ontvangers enz., enz., enz.

Voor den prijs van ƒ 2-20 is deze Verzameling, in een bekwaam formaat en met eene nieuwe en duidelijke letter, in een net cartonnen bandje, behalve bij den Uitgever, mede verkrijgbaar gesteld in de Boekwinkels van H. C. A. Thieme te Zutphen, J. F. Thieme te Nijmegen, C. Campagne Jr. te Tiel, T. Barends te Harderwijk, H. Kets te Doesburgh en G. Noman te Zalt-Bommel.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.